

AB

153553

- 1 Drey uniuersalspradigen: Ein kindelheim
so loblich & D Philipp Hare
- 2 D Colles Leichspradigen
- 3 Leichspradigen mit Epitaphia D Fridrici
Wilhelmi Ducis Saxe
- 4 Leichspradigen Polycarpi Leisneri Kay D
Kaisers Kayraden
- 5 Testament D Casparis Peniceri
- 6 Leichspradigen D Casp Peniceri
- 7 Lanttagspradigen D Polycarpi Leisneri
- 8 Petri Scargoe Jesuiters pradigen. An heretico
senianda fides
- 9 Reuocanon pradigen D Godfrid Raben
- 10 Wiederklegung dieser pradigen
- 11 Oratio sup obitu des marggraffen von
Zuspiel

oo
—
T

J. q. 308.

ORATIO

De Vita & obitu Piiſſimi, Il-
luſtriſſimi & Sereniſſimi Principis ac Domini,
Dni GEORGII FRIDERICI MARCHI-
ONIS BRANDENBURGICI &c. DU-
CIS BORUSSIAE &c. beatiffimæ
memoriae &c. Domini noſtri, dum
in vivis fuit, Clementiſſimi.

Qui VI. Cal. Maji, Anni &c. 1603. piè in Chriſto obdor-
mivit Onoldi, ex hac terreſtri in illam cœleſtem
vitam translatus, Cum vixiſſet annos
LXIV, dies XX, horas XIX.

*Mæſtiſſimo quidem: grato tamen animo habita in
illuſtri Curienſium Gymnaſio,*

&

Viris Ampliſſimis, pietate, conſiliis, virtutibus &c.
præſtantiffimis Dn. Conſuli & Senatori-
bus Reipub. Curianæ &c. Do-
minis ſuis obſervandis
dedicata

à

M. IOHANNÉ GASSARÓ

Plato πολιτικ. γ.

Ἄρχοντι τιμὰς δότεον καὶ ζῶντι καὶ τελευτήσαντι.

ORATIO
De Vita & obitu Principis
Iulij Cesaris
EPIGRAMMA
ad
Viros Amplissimos Dn.

Consulem & Senatores Reip: Cu-
rianae &c.

*D*um bonus in vivis Princeps est, dignus honore est
Non est, si moritur, dignus honore minus.
Hunc Nostram constat, quem tristi funere raptum
Lugemus mæsto corde, fuisse bonum.
Ergo quibus fuit affectus, dum vixit, honores
Extinctum maneat nunc quoq; jure DUCEM.
Et quia defuncto tristaris Principe mecum,
Consul, & hæc luctus signa, Senatus, habe.

Gassarus.

Hoc igitur unum Au-

ditores Reverendi, Clarissimi, amplissimi, pietate, eruditione, virtutibus & consiliis præstantissimi Domini, fautores & amici observandi, & vos discipuli charis-

simi, hoc igitur, inquam, unum afflictis & ferè prostratis rebus nostris restabat, ut Illustrissimus & Serenissimus Princeps ac D. D. GEORGIUS FRIDERICUS Marchio Brandenburgicus &c, Dux Borussiae &c. Dominus noster, dum inter vivos fuit, Clementissimus &c. quo uno se spes nostræ sustentabant, acerba morte nobis eriperetur? O fortunam inconstantem! ô spem hominum fallacem! ô incerta & inania vota! quis siccis oculis potest hæc dicere? quis audire? quis cogitare?

———— Duris in cotibus illum

Ismarus aut Rhodope, aut extremi Garamantes

Nec nostri generis hominem nec sanguinis ediderunt, qui, audito tanti Principis obitu, non suspiret, & lacrymarum largo flumine genas non irriget; Si quando cognatus vel aliàs bonus & fidelis amicus fato concedit, tristamur, lugemus, pullas vestes induimus, & cum ejulatu funus prosequimur; nec malè: Natura enim nobis hoc inde à prima Mundi creatione insevit; Unde videmus etiam bruta pro pullis suis pugnam nõ detrectare, & ubi ereptos sibi vident, quibus possint modis, luctum suum demonstrare. Quin & sapiens Siracides de eodem nos monet & jubet, ut mortuos in acerbo dolore deploremus, καὶ τὸ πένθος ποιήσωμεν ἕν τῆν ἀξίαν αὐτῶν. Quid itaq; facere nos decebit in funere Illustrissimi nostri Principis ac Domini, dum vixit, Clementissimi? an non κατὰ ἀξίαν αὐτῶν, lugemus? Amisimus enim

A ij non

non aliquem de plebe hominem, & cujus similem statim
sufficere possimus; non privatum; non inimicum; non ty-
rannum; Sed principem, Principem inquam, Patriæ Pa-
trem; Ecclesiæ nutritium; Romani Imperii columnam;
ut paucis dicam, unusquisq; nostrum amisit parentem dul-
cissimum. Arbor, quæ nobis suavissimam diu præbuit um-
bram, jam est succisa. Pervigil ille custos ovium est occisus.
Quid de nobis futurum est? orphani sumus: Oves pastore
destitutæ sumus: in vasta hinc inde erramus eremo: Iam
periculum imminet nobis à frigore & Solis æstu; imminet
ab harpyiis; imminet à lupis aliisq; beluis rapacibus. O nos
miseros, imò miserrimos omnium! quid jam tentabimus?
quò fugiemus? quod asylum? quam ancoram inveniemus?
Quò magis magisq; cogito, nisi Deus nos respexerit, de sa-
lute nostra actum est, actum est inquam. Quid itaq; facie-
mus? cogitabimus, Auditores &c. quantū & qualem Prin-
cipem amiserimus. At hac ratione, inquires, dolorem au-
gebimus, quin potius aliquam huic malo medicinam pa-
remus. Vellem quidem: Sed ea quorundam vulnerum
& morborum est conditio, ut, si statim ab initio ma-
num admoveas, plus oblis, quàm profis, adeoq; malum,
quod aliàs paulatim desæviret, latius serpat & gravius affli-
gat. Canes videmus, ubi lapidibus à viatoribus impetiti
fuerint, rabidam consurgere in iram, & majores latratus
edere, quin etiam abeuntes & fugientes longiùs insequi,
dentes & morsus intentantes: Sic si recentem dolorem
& largo ruentes lacrymas flumine cohibere nitaris, tanto
magis excitabis, quod & Poëta ait:

*Strangulat inclusus dolor atq; cor æstuat intus,
Cogitur & vires multiplicare suas.*

Non

Non igitur lacrymas reprimamus & luctum dissimule-
mus, sed potius, quia eodem teste

-----*Est quaedam flere voluptas*-----

Expletur lacrymis egeriturq; dolor,

hac quoq; in parte pietatem nostram videri patiamur, ne
de nobis, tanquam αἰσέγους & feris etiam magis feris, homi-
nes malè loquantur, ut Sapiens ait.

Quod ut eò commodius fieri possit, Illustrissimi nostri
Principis ac Domini vitæ curriculum describemus, non
quidem ut singula ornatè & sublimis orationis genere, sed
potius paucis verbis & quantum justus dolor & lacrymæ
nobis permiserint, persequamur, & quos Principes, Cæsa-
res, Virosq; illustres in optimis quibusq; virtutibus æmula-
tus fuerit, paucis perstringamus. Optassem equidem
alii potius, qui thyrsò delectantur, & eloquentia me (liben-
ter & verecundè agnosco meam tenuitatem) multis para-
fangis post terga relictum antecedunt, hanc dicendi pro-
vinciam arripuissent. Maluissem sanè eorum eruditas &
Pericleas audire orationes, quàm dubiæ rem alex subire,
& anser inter olores strepere. Sed reliquis alto luctum si-
lento dissimulantibus, cùm quia à Reverendo & Clariss:
Viro Domino Aurelio Streitbergero S. S. Theologiæ D.
Ecclesiæ huius Superattendente, & Scholæ nostræ Inspe-
ctore &c. Socero meo officiosè colendo jussus eram, tum
quoq; aliàs religio mihi fuit tanti Principis erga suos subdi-
tos merita non referre, & ob ejus obitum luctum non te-
stari. Vocent me in eloquentia infantem, vocent audacu-
lum, vocent ut velint, non moror. Malo talis videri, quàm
impius, quàm ingratus esse. Illustrissimus enim & Sere-
nissimus Princeps noster me, licet extra suum territorium
& ditiones natum, benignè suscepit, clementer fovit &

A iij pro-

promovît, innumeris beneficiis ornavit, & ut dicam quod res est, tantus in Imperio Romano Princeps me infimæ conditionis hominem ad eò sibi curæ esse voluit, ut etiam in alias regiones legitimè vocatum dimittere noluerit, Sed hîc honesto etiam, præter illud, quod dudum acceperam, Salario ex mera munificentia addito, consistere voluerit, jussitq; . Quanto itaq; majora ab ejus Celsitudine accepi beneficia, tanto etiam majorem me adhibere par est diligentiam, ut vel piè defuncto non ingratus fuisse videar.

Vestrum erit Auditores &c. non tantum me perorantem attentè audire, verum etiam præ vobis eam ferre pietatem & luctum, qui à liberis piis, probis & φιλοσόφοις in funere charissimorum parentum requiritur. Post victoriam ad Plateas ab Atheniensibus Lex lata fuit, ut Rhetores præcipui laudes defunctorum edocendas & gesta commemoranda susciperent. Apud Romanos item mortui publicè & laudabantur, & ea quæ dicebantur, avidè admodum audiebantur. Sic, ut alia omittam, dici vix potest, quàm æquis & benignis auribus populus Romanus Appii Claudii Decemviri laudationem audiverit. Cedò quid nos decebit, qui Christiani esse & haberi volumus? Cum præsertim tantus ac talis Princeps, quem omnes merito desiderant, obierit. Et certè pluribus à vobis contenderem verbis, nisi jamdudum vestrum erga me perspexissem animum, & vos lacrymis in genas decidentibus, arreptisq; auribus me potius ad dicendum, quàm ego vos ad auscultandum, invitaretis. Sed ubi incipiam? Latissima patet in laudes hujus optimi Principis area, latissimus campus, vastus Oceanus, ad eò ut quid primo, quid secundo, quid ultimo dicam loco, planè nesciam. Sicut enim vasa, quibus orificium est angustius humorem copiosè infusum

non

non capiunt, quin imò prorsus respuunt: ita in tam fecunda materia, tantum abest, ut eloquentiam aliquam ostentare possim, ut etiam publici doloris acerbitas & magnitudo, quæ quantascunq; ingenii vires retundere, eloquentiæq; nervos laud parum valeat incidere, lacrymis quoq; & singultu vocis iter impediende & intercludente, me pene obmutescere cogat.

Summa itaq; sequar fastigia rerum, & luctui, non tantis rebus & augustæ materiæ, utar conveniente oratione.

Apud Ægyptios mos fuit, Regis defuncti vitam, res gestas, dicta, religionem, justitiam, pietatem, sine ulla opum fortunarumque mentione, ex altis suggestis in maximo omnium conventu recenseri: Id & ego mihi faciendum puto. Quæ enim fortunæ sunt bona, ea, qua conceduntur facilitate, etiam eripiuntur: Animi autem sola sunt stabilia & perpetua.

Nativitas.

Natus est Illustrissimus Princeps ac Dominus, Dominus GEORGIVS FRIDERICVS Marchio Brandenburgic^o, Nonis Aprilibus, Anni 1539. horam ante tertiam pomeridianam Onoldi, quod oppidum est, ut scitis, in agro Norico, locus eum cæli clementia, tum Soli amœnitate & fertilitate gratissimus.

Pater.

Patrem habuit Illustrissimum item & Serenissimum Principem ac Dn. Dn. GEORGIUM, ex illustrissima Marchionum familia oriundum, per cujus laudes si nunc ire vacaret, unius hominis eloquentia non sufficeret, Unde ob virtutes singulares quædam, sed tanto Principe dignissimas omnibus fuit admirationi, & mortuo Vladislao Ludovici Hungariæ & Bohemiæ Regis undecim annorum Pueri de Patris voluntate

voluntate altor, & morum informator relictus est, quam provinciam, ita administravit, ut Dubravus Moravus hac in parte fidem mereatur planè nullam: Nam si ejus præceptis Rex adhuc junior dicto audiens, nec adulatoribus & hujus generis hominibus adeò delectatus, vel aliàs fato suo satis infelici seductus fuisset, Regibus sui temporis omnibus regalior extitisset. Adde hîc etiam non fucatum erga subditos amorem, quos, dum vixit, nullis vectigalibus oneravit, nullis bellis implicuit, sed ita præfuit, ut mortuum multis lacrymis prosequerentur.

Nolo aliquid addere de Avo Friderico: Nolo de proavo Alberto, qui ob res egregiè cum domi tum foris gestas, à Pio II. summo Pontifice, Achillis Germanici cognomen tum est adeptus, cum de iis ad manus plures historicorum sint libri.

Mater.

Ad genus maternum quod attinet: Matrem habuit beatissimus noster Princeps ÆMILIAM, Henrici Ducis Saxonix filiam, Mauricii & Augusti Electorum Sororem, in quibus quantum fuerit religionis sincerioris, & à Papisticis quisquiliis repurgatæ studium, me ornata oratione persequi non posse ingenuè & verecundè fateor, aliis, qui & ingenio & genio meliori sunt nati, rem intactam relicturus. Hisce parentibus, Auditores &c. natus fuit Illustrissimus Princeps GEORGIUS FRIDERICUS.

Quanquam autem ut Poëta ait:

Et genus est proavos est quæ non fecimus ipsi

Vix ea nostra voco.

Et:

Virtute decet non sanguine niti.

Ac ut alius scribit:

Tota licet veteres exornent undiq; cæra

Atria: nobilitas sola est atq; unica virtus:

Tamen

Tamen, ut Euripides ait:

ἐκ ἐσὶ τῶν δὲ πασι κάλλιον γέρας
ἢ πατρὸς ἐσθλῶ καὶ γὰρ πειφικένας.

Et Pindarus: Φυαὶ τὸ γενναῖον ἐπιπέπει ἐκ τῶν πατέρων πασι μὲν
λήμα. Sic Flaccus noster testatur:

Fortes creantur fortibus & bonis

Est in juvenis: est in equis patrum

Virtus: nec imbellem feroces

Progenerant aquila columbam.

Sed fac esse, liberi aliquando à Parentum virtutibus multum degenerant: Pius erat David, Impius Absolon ejus filius, & Homerus ita exclamat 2. Odyss:

Παῦροι μὲν τοὶ παῖδες ὅμοιοι πατρὶ πέλονται
οἱ πλείονες κακίως, παῦροι δ' ἐπεὶ πατρὸς ἀρείως.

Educatio.

Atqui noster Princeps non tantum paternæ substantiæ & gubernationis erat hæres unicus: Verum etiam virtutum æmulus alacerrimus, adeoq; ut si majores nō superaverit, æquaverit tamen nulli laude secundus. Ad quam rem jam inde ab incunte ætate, post parentis piissimi, quem puer nondum quinquennis amisit, obitum, habuit domi unde disceret, Matrem omnium fœminarum clarissimam, religiosissimam, pro filii salute & liberali educatione vigilantissimam, quæ filio, ut Pulcheria Theodosio, & Placidia Arcadio fratribus, ad puram Evangelii doctrinam & amplexandam & propagandam omnisq; generis virtutes exercendas autor fuit. Præceptores item habuit doctissimos, morum integritate laudatissimos & fidelissimos, unde optimæ indolis Puer, in optimis, quæ virum Principem & terræ Dominum decent, virtutibus, tantum brevi profecit, ut licet junior ad Reipublicæ clavum sedere cepit: tamen

B

vel

vel senioribus esset admirationi. Duo sunt Auditores &c. quibus bonum Principem, qui bene suis subditis velit præesse, ornatum esse condecet, unum Pacis propagandæ studium, alterum armorum peritia. Ad hoc quod attinet belli quidem peritus esse debet Princeps, non ut ultrò bella appetat: Eorum enim exitus sunt incerti, & sæpe spoliante jam & exultantem evertunt, Sed ideò suscipiat, ut in pace sine injuria vivere possint subditi, ut Tullius verè ait. Ideoq; paci longè postponenda sunt. *Inter arma silent leges*

————— *cedit viribus equum*

Victaq; pugnaci jura sub ense jacent.

Dulce verò nomen pacis, res ipsa cum jucunda tum salutaris. Pace vigente omnia vigent. *Pax*, ut Silius ait,

————— *optima rerum.*

Quas homini novisse datum est: Pax una triumphis

Innumeris potior: Pax custodire salutem,

Et cives aquare potens. Unde & Virgilius exclamat:

Nulla Salus bello, Pacem te poscimus omnes.

Studium pacis.

Ad Illustrissimum quidem & Serenissimum Principem quod attinet, verè fuit GEORGIUS & FRIDERICUS. Nam quia *Pax Cererem nutrit, pacis alumna Ceres,* fuit etiam, dum hisce præfuit terris, pacis studiosus.

Polcebant quoq; & expetebant ea tempora, quibus hic Noster gubernare incipiebat, ejusmodi Principem, qui pacis quàm belli esset studiosior: Assiduis enim, dum Illustrissimus ille & bellicosus Princeps ac Heros Albertus, felicis recordationis, vixerat, & diversis in locis militaverat, bellorum tumultibus juvenus erat rarior, opes subditorum exhaustæ, urbes & castella direpta, agri vastati, & ut paucis dicam, misera regionis facies. Quæ respirandi & quiescendi facultatem

facultatem unicè expetebat, quod pro sua singulari prudentia videns Illustris: & Serenis: Princeps ac Dn: Dñ.
GEORGIUS FRIDERICUS &c. *Ante annos animumq;
gerens curamq; virilem,* rationes secum iniit, ut non modò id temporis, verùm etiam, dum viveret, infinita aureæ pacis commoda subditi sentirent, non tam in ore quàm corde habens illud Africani, quo etiam Antoninus Pius delectatus fuit: Malo unum civem servare, quàm mille hostes occidere. Communem nimirum hanc habet laudem, cum Phocione Duce præstantissimo, qui & ipse, licet per ludibrium, à Leosthene interrogatus, quidnam suo tot annorum imperio Reipublicæ profuisset? non parum verò, inquit, quod videlicet cives in propriis sepulcris sunt humati. Et quia Pacem duabus rebus bene stabiliri, & in diuturno vigore conservari noverat, Bonis scilicet Legibus & sincerioris religionis studio & conformitate, hac quoq; in parte nihil desiderari potuisse & etiamnum posse liquidò deprehendimus.

Bona Leges.

Ad bonas enim leges quod attinet, ille noster Princeps jam inde ab initio gubernationis cura suscepta bonis legibus, ut Iustinianus Imperator ait, armari voluit, Et quia præcipuè in negociis criminalibus non parva erat in plerisque locis confusio, quid de singulis statuendum esset, Iurisconsultis doctissimis in consilium adhibitis, accurata rationis trutina perpendit, & tandem iis omnibus in certum ordinem redactis, eas leges præscripsit, secundum quarum normam etiamnum vivimus. In causis quoq; civilibus, quas vocat, quid ratum esse vellet, publicis rescriptis haud semel testatus est. Ubi in primis notatu dignum est, quod Illustrissimus Princeps, non ut ille, leges precio fixerit atq;
B ij refixerit,

refixerit, sed semel latus ab omnibus ex æquo servari severe admodum præceperit. Custodem quoque, non, (ut impii Bassiani impia ait Noverca) Dominum Legum se esse voluisse, vel eo probavit, quod se iis quoque subjecerit, & secundum justitiæ normam omnem suam vitam instituerit, Unde bonis sua fuere præmia, malis poena constituta. O felicem urbem! O felicem regionem! ubi æquitas præfertur gratiæ & inimicitiae; Iustitia injustitiæ, & ut paucis multa complectar, plus valet Legum autoritas quam munerum largitas: Nemo enim ibi alterum lædit, sed, ut quisque honestè vivere, ita unicuique jus suum tribuere ex animo gestit. Nec verò tantum Illustrissimus Princeps, ad se quod attinet, fuit justitiae tenax, sed etiam exemplum imitatus est regii Prophetæ Davidis, qui Psalmo 101. ita de se ait: Non propono ante oculos meos rem injustam, facientes prævaricationem odi, non adhærebunt mihi. Oculi mei super fideles in terra ut habitent mecum: ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabit. Hoc inquam Illustrissimus princeps est imitatus, & fucos in aulam irreperere non passus, eos sibi adjunxit, & muneribus publicis præesse iussit, qui (quod Iethro Mosi suo genero suasit) essent sapientes & timentes Deum, in quibus amor veritatis & odium avaritiæ. Æmulatus hac in parte Constantinum Imperatorem, qui in magistratibus & conferendis dignitatibus adeo diligens æstimator fuisse dicitur, ut neminem, nisi dignum, promoverit. Inde subditi non fuerunt perturbati, non immodicis exactionibus ab hirudinibus onerati, sed justitia & pax se mutuò fuerunt osculata sub tam justo & pacifico Principe, Qui ideo à subditis suis fuit amatus, tanquam cœlitus à Deo demissus esset, cultus & omni debitæ subjectionis & observantiæ genere honoratus. Nec verò fuit
adeò

adeò rigidus ἀντιβουλιαν exactor, ut omnia ad vivum reser-
caret, sed si salvâ conscientiam fieri posset, multum de juris
rigore remisit, Pudore & liberalitate subditos retinere sati-
esse credens quàm metu, Etiã illud Vespasiani subinde ani-
mo perpendens: Non oportet quenquam à Principe tristè
recedere, ut verè de ejus Cels: usurpare possis illud Ovidii,
& dicere: *Est piger ad pœnas Princeps, ad prœmia velox*

Quiq; dolet quoties cogitur esse ferox.

Ægyptiorum reges, nil agebant propriis affectibus, sed
omnia juxta Legum præscripta, Unde omnium benevo-
lentiam subditorum adeò consecuti sunt, ut singulis Ægy-
ptiis major regis quàm uxorum, filiarum vel aliorum salutis
inisset cura. Eberhardum Principem V Virtebergensium
inter cæteros fructus, quos è ditionib⁹ suis perciperet, tan-
quam maximũ referre solitum accepimus, quod auderet
quocunq; loco & tempore in sinu uniuscujusq; ex suis sub-
ditis tutò & sine metu insidiarum capere somnum. Magna
quidem imò laus maxima, sed communis cum nostro Prin-
cipe: Cum enim talis & tantus in suæ gubernationis curri-
culo esset, adeoq; nec unicum suorum subditorum præter
æquo se patrè (ὅστις γὰρ διαφέρει ἄλλοι ἀγαθὸς ἀγαθὸν πατρός)
exhibuisset, tantum abest, ut conspirationes, ut alibi, contra
eum factæ & insidiæ structæ fuerint, ut etiam ab omnibus
& singulis amaretur, coleretur, suspiceretur. Fridericus
Marchio Misnensis, à quo (maternã quod attinet stirpem)
& noster Illustrissimus Princeps originem trahit, ut supra
dictum est, ab Alberto Imperatore ad colloquium Alden-
burgum vocatus erat, Qui nihil fraudis (Germanos enim
semper apertos & minimè suspicaces fuisse constat) subesse
ratus & paucis militibus stipatus comparet quidem, sed in-

B iij

terea

terea Sicarius quidam ad id conductus, cum solenne celebraretur convivium, irrupit stricto gladio Marchionem impetiturus & interfectorus, ubi Satelles quidam Friburgensis Friderici civis, corporis sui objectu lethalem ictum excepit, Sicarii propositum frustratus, ut interea Marchio suæ saluti prospicere posset. Quem ex subditis Illustrissimi nostri Principis fuisse putas, qui, si res ita tulisset (quod tamen Deus prohibuit benignè) pro Domini salute vitam suam non devovisset? Ne unicum quidem, qui recusasset, invenisses, adeò sibi beneficiis omnes & singulos devinxerat, &, quod de Alexio Angelo Byzantino Imperatore scribit Nicetas, nemini oculos effodit, nec membra mutilavit, neq; carnificina hominum delectatus est, neq; ulla matrona, quamdiu imperavit, ob maritum interfectum pulchram vestem induit, neq; quisquam contumelia affectus fortunas suas deploravit. Adde quod illud Theodosii Junioris dictum sibi placere re ipsa comprobavit, qui interrogatus, cur adeò paucos mortis cõdemnaret, utinam, inquit, mortuis vitam restituere possem. Quin imò & nos illud, quod populus Romanus de Pertinace Imperatore dixit, verè usurpare & dicere possimus: Georgio Friderico Marchione imperante, securi viximus, neminem timuimus, Patre pio, Patre patriæ, Patre omnium bonorum. Multa, Auditores &c. consultò prætermittam, quæ tamen huc maximè facere videbantur, consultò inquam prætermittam, cum quia plerisq; omnibus, qui in hisce terris vivimus, sunt notissima, tum quia brevitati, cujus semper amans fui, studeo, & alii feliciter ea adducere poterunt.

Religionis Studium.

Iam ad alterum, quo pax conservari debet ac potest, videlicet Religionis studium & conformitatem me conferam.

Date

Dare mihi quæso, hoc veniæ, si fortassis diutius quàm vel par
est, vel ipse in animo habui, hic fuero immoratus. Religio-
nis conformitas vinculum est societatis humanæ. Hæc ab
initio homines ferarum more in sylvis degentes in unum
locum coëgit, urbes condere, amicè cōversari, & diuturna
regna stabilire docuit. Ea quoq; mutata, mutantur unà ho-
minū voluntates, adeò ut, qui dudū inter se amicè vixerint,
cum jam diversa sacra constituerint, una sede non morent,
inde sequuntur animorum distractiones, civium factiones,
& qui ante communi Marte hostes suos invasissent & pro-
fligassent, ipsi eanū more in se & sua viscera sæviunt, & mu-
tuis armis, licet eodem sanguine nati, cōcidunt, vel nervos
adeò sibi incidunt, ut tantum absit, ut hostib⁹ pares esse pos-
sint, ut etiam aliorū imperio se subdere cogantur, Hæc pro
sua paterna, erga subditos, affectione & summa prudentia
considerans Illustrissimus Princeps, ante omnia Religionis
curam suscepit maximam. Nec cuilibet sectæ in morem
arundinis à quolibet vento agitatæ subscribere voluit. Sed
ante omnia quæ verior & sincerior esset religio accurata
ratione perpendit, nec suo solius hac in parte stetit iudicio,
sed viros summos & Theologos doctissimos in consilium
adhibuit. Ubi facilè deprehendit doctrinam Pontifi-
ciam sacris literis è diametro adversari & humano fra-
giliq; admodum inniti fundamento. Cinglianam rationi
& sapientiæ humanæ plus, quàm Deo ipsi, tribuere. Lu-
theranam verò, quam vocant, in Comitibus Augustanis an-
no 30. 25. Iunii, Cæsar: Majestati à quibusdam S. Imperii
Proceribus & Urbibus oblatam, fundatā esse super fun-
damentum solidum Prophetarum & Apostolorum, adeòq;
Christi ipsius summi nostri Pontificis, & niti nō humano, sed
summo verbi divini, quæ sola est potentia ad salutem omni
credenti

credenti, testimonio & autoritate. Eam itaq; constantissimi Domini Parentis exemplo tanta cum devotione amplexus est, ut quod de Romano illo dictum fuit, citius Sol à consueto cursu, quàm Illustrissimus Princeps à veræ religionis tramite abduci potuisset. Ideoq; sub primis gubernationis annis, non modo ipse Lutheranam, vel ut aliàs vocant Protestantium Religionem professus est, in Comitibus Numburganis anni 54. Mense Martio, sed etiam cum cæteris Principibus purioris doctrinæ assertorib⁹ Augusto Electore, Iohanne V Vilhelmo, & Iohanne Friderico Ducibus Saxonibus, Ioachimo II. Electore, Iohanne, & Iohanne Georgio Brandenburgicis & quibusdam Landgraviis Hefsis fœdere inito, se in omnibus & singulis suæ ditionis Ecclesiis doctrinam Confessionis Augustanæ retenturum, & nihil in ea omninò mutaturum esse, palàm testatus sanctè affirmavit, & hujus quasi juramenti, dum vixit fuit memor & tenacissimus, adeò, ut eam, quã semel confessus & professus erat, religionē, non tantum ipse constanter retinuerit, verum etiam in suis ditionibus propagaverit, nihil sibi prius & posterius esse debere ratus, quàm ut subditi unà cum pace temporali etiam sanis & incorruptis animarū pascuis fruerentur. Cujus ut compos fieri posset, ante omnia operam dedit indefinentem, ut in suis regionibus sincerioris religionis Confessores, Professores & Doctores, licet haud exiguis invitatos sumtib⁹ haberet, qui, secundum Lydium S. Scripturæ lapidem, fidei suæ comissos auditores & discipulos cùm in scholis, tùm Ecclesiis, publicè reprehensis corruptelis & fraude adversariorum detecta, instituerent & informarent. Deinde quia semel atq; iterum lupi etiam pelle ovium induti clam irreperere, & virus suum disseminare atq; ita conscientias secum captivas ducere ausi fuerant, provida

provida Illustrissimi Principis nostri cura statim ab initio illis restitit & tentatis omnibus, quibus errantes in rectam reduci possent viam, serio revocantes in gratiam recepit, obstinate verò in suis opinionibus contra Ariadneum S. scripturæ filium perseverantes expulit, ne

————— *sicut grex totus in agris*

Unius scabie cadit & porrigine porci:

Ita reliqui quoq; qui dudum veriorem doctrinam imberant, dubii redderentur. Nec hiſce piſſimus Princeps contentus, in ſingulis diœceſibus quotannis ſynodos fieri juſſit, ubi verbi divini & religionis miniſtri ſtatis temporibus convenirent, de fidei articulis controverſis placidè & ut Chriſti imitatores decet, amicè conferrent, & ita ad a-muſſim ductumq; ſacrarum literarũ ſuos auditores erudi-
rent. Certa quoq; ut haberetur doctrinæ norma, præcepta Catechetica (Margaritam vocant Theologicam) in quibus de pleriq; omnibus fidei noſtræ articulis methodicè agitur, à Reverendo & Clariffimo viro Dn. Adamo Franciſci Abbate Hailsbrunnensi &c. conſcribi, & aliorum Theologorum calculo approbata in omnibus Scholis ediscenda diſcipulis proponi curavit. O providam Illustriſſimi Principis pro ſuis ſubditis curam! ô paternam affectionem! Veteribus principes & gubernatores *πολιμένες λαῶν* dicti fuère, & rectè ſanè: Sicut enim paſtoris eſt boni, non tantum oves ſuas paſtum deducere, & contra lupos & omnis generis imminentia pericula defendere atq; protegere, ſed etiam de ſalubri paſcuo providere: Ita Illustriſſimus noſter Princeps non modò ut in pace viveremus, verum etiam ut puram & incorruptam Evangelii doctrinam pro roſtris & publicè audiremus, obnixè dedit operam. Habuit nimirum hac quoq; parte cùm multos Reges & terrarum

C Dominos,

Dominos, quos imitaretur, tūm præsertim Iosaphatum
Asæ filium Regem Iudæorum, qui & ipse per universam
Iudæam, qui legis librum legerent & docerent, constituit:
Habuit Ezechiam itidem Iudæorum regem, qui per uni-
versas Israëlitarum tribus misit præcones, qui populum ad
feriam pœnitentiam agendam, & veram doctrinam am-
plectendam invitarent: Habuit Constantinum Magnum,
qui incredibile noctes diesq; studium adhibuit, ut ex ani-
mis subditorum errores idololatricos evelleret & extirparer,
Et quid in antiquis adducendis laboro? Habuit exempla
Illustrissimus noster Princeps paterna & avita: Nam ut
jam de Domino parente GEORGIO, dicam: Cum anno
1530. in Comitibus Augustanis Imperator Carolus hujus
nominis V. à sacrificulis suis persuasus Articulis Augusta-
næ Confessionis, adeoq; ipsis, quos Lutheranos & Pro-
testantes vocant, minus æquus videretur, multis Cæsa-
ris iram reverentibus, & ideo præ metu quasi hiscere non
audentibus, laudatissimus hic Princeps surrexit, & debita
reverentia erga Magistratum superiorem facta, clara &
aperta voce, cum summa superstitionis Cæcolycæ proce-
rum admiratione, professus & DEUM testatus est, se mal-
le coram Imperatoria Majestate caput sibi amputari, quàm
religionem illam semel sacrarum literarum lapide lydio
probatam, imò unicè veram deserere. Quo dicto ipsum
Cæsarem, cui lapides & tonitrua visus est loqui, adeò mo-
vit, ut non modò in hæc verba proruperit: Mi Princeps
non agitur de capitum amputatione; Sed etiam postea
æquior partibus nostris factus Pacem religionis confirma-
verit. O Christianam in tanto Principe constantiam!
Alii quidem hoc ipsum in animo habebant, sed poten-
tiam Imperatoris reveriti metu dissimulabant. Hic verò
Noster,

Noster, Christi sui Præceptoris & Redemptoris memor,
Deo magis obtemperandum quàm hominibus esse cen-
suit, firmiter credens fore, ut, qui Christum coram homi-
nibus confiteatur, illum Christus etiam coram Patre suo
cœlesti confiteretur. Ejus avus maternus, Illustriss: & Se-
renissimus Princeps ac Dominus Henricus Dux Saxo-
niæ tanto purioris doctrinæ flagavit amore, ut licet Ge-
orgius frater Eum propter Lutheranam (uti perperam
vocant) sectam omni hæreditatis & successionis jure pri-
vare vellet, nisi pontificio dogmati subscriberet: Et ideo
jam morti vicinus legatos ad eum mitteret, è vestigio ta-
men responderet: Vestra legatio repræsenterat illud, de
quo in sacris literis legitur, Cum Satanas Christo omnia
mundi regna polliceretur, Si ad pedes procidens ipsum,
ut Deum, adoraret: Addidit etiam generosi Princeps
Spiritus & constans veritatis assertor, Et, an tanti esse apud
me, inquit, putatis ulla opes, ut earum causâ à semel agni-
ta religione &, quæ ad veram beatitatem ducit, via rece-
dam? Multum vos vestra fallit expectatio. O dictum
tanto Principe dignissimum! Maluit, licet amplissimis &
ditissimis fratris regionibus carere, quàm cum mala con-
scientia possidere, in animo habens illud Psalmistæ:

Malumus esse tua pars contemptissima turba

Liminaq; ad templi sancta sedere tui:

Atria quàm Christo spoliata habitare columnas

Marmoreas-----

Placuit hæc Deo confessio, qui ideo Principem Hein-
ricum non modò in clientelam & fidem suam recepit: Ve-
rum etiam præter voluntatem fratris Georgii omnes di-
tiones ei attribuit. Præterea ejus uterq; filius ad Electo-

C ij

ratum

ratum summam à Cæsare in Imperio Romano dignitatem
euectus fuit, Et adhuc in illa familia non sine summa lau-
de manet atq; tantisper manebit apud posteros, dum ve-
ræ religionis studium curaverint.

De Avunculo materno Augusto Saxonum Electore
quid dicam? Malo tacere quàm semiperfecta oratione
adducere. Pleni sunt ejus egregiè factorum, præcipuè,
quod ad sincerioris religionis propagationem attinet, o-
mnium ferè libri! Omnium ore celebratur, & à posteris
celebrabitur, nec immeritò: quod enim de Fabio Maxi-
mo, de eo quoq; Principe dicere possumus:

Unus homo nobis curando restituit rem.

Notissima sunt hæc omnibus, ideoq; hac vice præ-
termittenda. Hos inquam Illustrissimus noster Princeps,
quos imitaretur, habuit, adeoq; feliciter imitatus est, ut si
non superaverit, pari tamen passu ambulaverit. Præterea,
video enim, Auditores &c. vos jam attentiores factos,
non tam de suæ ætatis quàm posterorum salute Illustris-
simus noster Princeps fuit sollicitus: Nam quia pro sua sin-
gulari prudentia probè noverat, Scholas esse Seminarium
Ecclesiæ, ex quo tanquam equo Trojano progredi ne-
cesse est, qui aliquando in omnibus societatis humanæ sta-
tibus Deo militare, & hostibus cùm in Ecclesiis tum Re-
bus publicis pro virili resistere debent, In hanc quoq; cu-
ram unice incubuit Illustrissimus Princeps, ut in singulis
Civitatibus Scholæ aperirentur, in quibus juvenus in fun-
damentis linguarum & artium erudiretur, & inter eas
primarias voluit esse Fontanam, Onoldinam & hanc Cu-
fianam, in quibus non modò viros pietate, eruditione &
virtutibus præstantes salario, unde bene & honestè se su-
osq; sustentare possent, ex larga & tanto Principe digna
muni-

munificentia constituto, fovit, atq; linguas & artes, quas,
quia libero homine sunt dignæ, vocant liberales, imprimis
verò pietatis veræ fundamenta summa cum fidelitate &
dexteritate docere jussit, Et quia multis obstabat res an-
gusta domi, eratq; ἀδύνατον ἢ δ' εἰς αἴδιον τὰ καλὰ πράττειν ἀχρη-
γυιότηρ ὄντα, ut Aristoteles ait:

*neq; enim cantare sub antro
Pierio Thyrsūmūe potest contingere sana
Paupertas atq; aris inops, quo nocte dieq;
Corpus eget*

Ut hac quoq; in parte pauperum liberis & orphanis, qui
aliàs, licet optimo ingenio, ppter egestatē ad studia aspirare
non possent, nō deesset, larga constituit stipendia, ita ut etiā
in scholis trivialibus, victum, amictum & alia ad studia li-
beralium disciplinarum, necessaria ex largissima Illustris-
simi Principis habeant munificentia. Sic in Schola Fon-
tana 100. in Onoldina 24. ut audio, & totidem in hac nostra
subditorum pauperū sustentantur, & in optimis quibusq;
disciplinis veròq; pietatis studio informantur liberi. Et
ne sumituum magnitudine deterriti studiis postmodum
valedicerent, in Academiis quoq; sexaginta ex iis, qui
strenuam in discendo artes triviales navarunt operam, sin-
gulis annis dato stipendio 40. 50. & 60. florenorum, vi-
vere, & in studio Theologico institui ideo voluit, ut etiam
subsecuturis temporibus essent, qui verbum DEI purè
& sincerè alios docere, veram doctrinam probatis & fir-
missimis argumentis defendere, & contrariam hæretico-
rum opinionem solidè ex sacrarum literarum fundamen-
tis infringere & refutare possent, ac ita lupum venientem,
non ut mercenarii fugerent, sed ut boni pastores ad exem-
plum Christi unici nostri ἀρχιποιμένθ fugarent. O sum-

miam nostri Principis providentiam ! ô in subditos amo-
rem ingentem ! ô pro posteris curam maximam ! ô inex-
haustam & largissimam munificentiam ! Videas eorum,
qui paulò sunt ditiores, liberos rarissimè animum ad libe-
ralium artium studia adjungere, sed potius ad aliud vitæ ge-
nus se conferre, & illi studeant, dicere, qui aliàs se suosq;
alere non possunt: Ego Majorum virtute ditior sum, quàm
ut eruditionem expetam. Videas quoq; Parentes, qui o-
mnia potius in filiis suis ferrent, etiamsi pessima, quàm ut
animum ad discendum applicent. Idq; ideo, quia timent,
ne rei suæ aliquid decedat, & ita pauperiores fiant. Vi-
deas è contrario pauperes ad summum eruditionis fasti-
gium aspirare quidem, sed haud rarò propter egestatem in
medio cursu vela vertere cogi. Hisce Illustrissimus Prin-
ceps subvenire, & hanc ingentem sanè & numerosam pe-
cuniæ summam potius in hosce sacros quàm alios usus vo-
luit convertere. O factum pauperibus commodum ! pa-
triæ toti salutare & tanto Principe dignum ! Hac nimirum
ratione æmulatus est summos viros & terrarum Domi-
nos. Charondas Thuriorum Legislator, quia dudum vi-
derat plerosq; vel optimo natos ingenio rei familiaris an-
gustia pressos opportuna privari institutione, liberos civiũ
omnes in eodem ludo & in primis literarum fundamentis
instituendos tradi, & ad id mercede & ære publico præ-
ceptores conduci lege iussit. Trajanus Imperator, quem
meritò amorem & delicias generis humani cum Tito vo-
caveris, ne juvenilis ætas suorum beneficiorum expers fo-
ret, urbibus per Italiam ad alendos & honestè educandos
liberos plurima largiebatur. Constantinus quoq; Magnus
quàm non tantum cæterarum artium, sed & imprimis sa-
crarum literarum studiosos amaverit, foverit, juverit, si quis
est

est qui nescit, legat apud Eusebium. Consulto Alexandrum
Magnum, Bardam & Alexium Comnenum Imperatores
Constantinopolitanos, Aluredum Anglorum Regem, qui
tertiam suorum bonorum partem in scholasticos contulit,
Carolus M. Laurentium Medicen, & alios summæ pie-
tatis & beneficentiæ Principes,

Quorum laus nulla est demoritura die, Et cum qui-
bus Illustrissimus noster Princeps munificentiam certavit,
plures superavit, ceteros æquavit, prætereo. Agnosca-
mus hoc Patris Patriæ summum & commune beneficium,
Deumq; oremus ut posthac Hujus similes excitare ve-
lit principes Viros qui id pecuniæ potius studiosis & vi-
ris doctis quàm morionibus & fucis aulicis distribuant. Ni-
hil addam de publicis edictis, quibus ex justo pietatis
Zelo cyclopicas illas impiorum hominum in Deum &
Christi beneficia blasphemias retudit: Quibus modum
in vestitu fieri jussit: quibus luxum & gulam in conviviis
cohibuit & repressit. Nihil de aliis. Quæ omnia nobis
sunt argumento, quàm Illustrissimus noster Princeps
amans pietatis & virtutum fuerit: Quàm suos subditos
ad idem assue fieri voluerit, & deniq; quàm in omnibus
boni Principis officia sedulo & diligenter exequi summis
viribus laboraverit.

Non item probavit (abutar enim vestra benevolen-
tia & attentione, atq; dictis hoc quoq; adjungam) non, in-
quam, probavit Illustrissimus noster Princeps vagas, ut
tasa papisticæ idolomaniæ dedita solet turba, libidines,
sed de jussu Apostoli non modò Conjugium debito pro-
secutus est honore, & omnibus nuptias permisit, verùm
etiam ipse in conjugio vixit, & ita suo exemplo, alios quoq;
πρὸς ἀμίαντον κόνιν invitavit, & primo quidem anno 1558.
duxit

duxit pudicissimam, & quæ tam Illustri genere progna-
tam decent heroinam, virtutibus præstantissimam Eliza-
betham Iohannis Marchionis Brandenburgici, quem
prudentem & Severum nominârunt, & Katharinæ Brun-
suicensis filiam, Quæ cum fato concessisset, anno 1579
proximè sequente alteram virtutum decore non minus
conspicuum faminam Principem Sophiam ex Illustri
Brunsuicensium & Luneburgensium familia oriundam,
legitimo matrimonii fœdere sibi junxit &c. quæ, ut ad-
huc est in vivis, ita ob ereptum charissimum Conjugem
mœstissima vidua luget, & meritò quidem: Pacificè
enim cum eo toto conjugii tempore vixit, & certè ad
summam, quam in terris quis consequi potuisset, quod
attinet, felicitatem, nihil omninò Eis præter sobolem de-
fuit. Ariston Lacedæmoniorum Rex probatissimis mo-
ribus fuisse dicitur, adeò ut populus pro eo vota faceret,
ut filius ei nasceretur, nec tam præclara soboles interiret.
O quoties subditi etiam ardentibus à DEO precibus con-
tenderunt, ut huic Illustrissimo Principi masculam daret
sobolem, quæ hæres paternæ gloriæ & gubernationis suc-
cederet, sed vel ingratitude nostram, vel quia aliter Ei
visum fuit, Illustrissimum Principem sine liberis decedere
voluit. At quanto cum desiderio subditorum! quanta
cum cura! quanto cum metu! Haberemus jam, qui
nos & res nostras hæreditario jure sibi curæ esse sineret.
Haberet Illustrissima vidua, qui Serenissimum Dn: Con-
jugem facie, mente, virtutibus referret. Haberet senectū-
tis Scipionem. Quæ nunc in perpetuo luctu & squallore
versatur & consenescit. Sed Deo ter optimo max: ita
visum fuit, Ejus voluntati nos subjiciamus, nisi Gigantum
more ex summa impietate *ἰερομαχίᾳ* & ita majus infortu-
nium

nium nobis accersere velimus. Hæc de togata Illustris-
simi nostri Principis gubernatione. Cui si bella gerenda
necessariò fuissent, se quoq; Proavo aliisq; agnatis heroibus
dignum exhibuisset. Certè cum Belgæ quidam per ejus
ditionem ante paucos annos iter in Ungariam facturi ple-
raq; in agris rusticis hominibus milites armati inermibus
eriperent, eos sua præsentia non modò repressit, sed etiam
licet parva manu stipatus tantum terrorem incussit, ut
Eum *ferreum principem* nominârint.

Multa, Auditores &c. ut adhuc semel dicam, non
tam temporis angustia, quàm quia omnibus sunt notissi-
ma cogor præterire. Quis enim omnia adducere posset,
adeoq; vellet? Et cum talis esset noster Illustrissimus Prin-
ceps & sub ejus clientela & tutela subditi ultra quadraginta
quinq; annos summa in pace & tranquillitate vixissent,

Obitus.

paulò ante paschatos festû aliquo modo ægrotare, Ca-
tarrho quodam è cerebro emergente, & post Erysipelate
accedente & in febrim degenerante, cepit, quo morbo
indies magis magisq; ingravescente 6. Calendarum Maji
ante decimam matutinam, cum triduo ante festo nimi-
rum paschatos sacrosancta Synaxi secundum Salvatoris
institutionem quasi certo viatico instructus esset, in vera
DEI agnitione & invocatione ex hac miseriarum valle sine
omni doloris sensu, & quasi somno suaviter oculos occu-
pante, in cœlestem vitam & æternam beatitatem commi-
gravit, ubi sacrosanctæ Trinitatis conspectu & ineffabili-
bus gaudiis cum omnibus piis & beatis fruitur & fructur
in omnem æternitatem, adeoq; vixit annos 64. dies 20.
horas 19. Audivistis Auditores &c. tenui certè orationis
filo, quis enim in tanto communiq; luctu ornata phalera-
D taq;

taq; verba desideret? audivistis, inquam, quid amiserimus. Amisimus non hominem aliquem privatum, sed summum Principem; non Ierobeamum, sed Iosiam; Iosaphatum; Ezechiam: Non Phalarim, sed Davidem: non Protheum & Caligulam, sed Titum & Trajanum: non Neronem, sed Theodosium: Non M. Crassum, sed Numã. Amisit Patria Patrem. Amisit illustrissima & mœstissima Vidua conjugem suavissimũ. Amisit S. Imperiũ Romanũ columnam, in qua inclinatũ & collapsum recumbebat & quiescebat.

Tum deniq; homines nostra intelligimus bona,

Cum, quæ in potestate habuimus, ea amisimus.

Iam postquam Illustrissimus noster Princeps fato cõcessit, Experti quanti fuerit, nunc desideramus. Post Antigoni cædem rusticus quidam agrum in Phrygia fodiens, cum rogaretur à quopiam quid ageret, Antigonom, inquit, quero. De Illustrissimo Principe nostro quid dicam? Nonne si possibile esset, ut, quod ajunt, aciculis è terra post sepulturam effoderetur & vitæ restitueretur, quem nostrum laboribus ullis, licet durissimis, parsurũ crederes? Deo ter opti: max: qui unicuiq; vivendi metam, quam transilire non potest, constituit, ita visum fuit. Mutari non potest. Interea quod nostrum est, Illustrissimum & Serenissimũ Principem nobis ereptum doleamus, & κατ' ἀξίαν ἀντὶς lugeamus. Pium hoc est, à Deo nobis præceptum est, & ad id sympathia & bonis tam eorum qui in Ecclesia quàm qui extra Ecclesiã vixerunt, exemplis invitamur. Moysen vita defunctum & in monte Nabone divinitus sepultum universa Israëlitarũ multitudo tricenos luxit dies, diutius in tanto luctu perseveratura, nisi mos gentis obstitisset. Saulum, licet ob quædam, quæ admiserat, delicta Deo displicuerat, ideoq; mors ejus à Prophetis prænunciata fuerat, universus tamen populus

pulus publico luctu cohonestarunt, septem quoq; dierum
jejunio omnis ætatis & sexus hominib⁹ indicto. Deploratus
item fuit ab omnibus Iudæis Iosias Rex, cum ex vulnere
in prælio accepto obiisset. Quin imò Hieremias altissi-
mi Propheta Epitaphium & nœniam ei scripsit. Ægyptios
ajunt sui Regis mortem communi mœsticia lugere, vestes
dilacerare, templis clausis forum non frequentare, festa so-
lennia non agere, dies septuaginta duos luto capita detur-
pantes, cibis animantium coctis, vino, omniq; mensæ appa-
ratu abstinere: non lavacris, non unguentis, non stratis
lectis uti, sed tanquam filio defuncto per eos dies mœren-
tes lugere. Apud Romanos 3. qui genus humanum ali-
quo affecerant beneficio, tanto cum luctu sepeliebantur,
ut etiam divinos eis honores concederent. Mortuo Tito
Imperatore Senatus circa vesperam in Curiam irruit, tanq̃
perpetuo orbatum terrarum orbem defleturus, tantosq;
ei laudes congeffit, quantas nec vivo nec præsentis aliàs
unquam. Privata etiam referamus exempla, Hæphestione
fatis defuncto Alexander Magnus mulis & equis detonsis
finitimarum urbium pinnacula decussit, tibias & cætera in-
strumenta canere vetuit, & summum præ se animi dolo-
rem tulit. Addam etiam, quod idem Alexander, cum Sta-
tyram Darii hostis à se devicti uxorem ex partu ob conti-
nui itineris labores periisse audiisset, lacrymas continere
non potuerit. Iohannis Hunniadis morte per Servia
Despotam nunciata, Mahometum II. Turcarum Impe-
ratorem totum ferè diem obmutuisse, ex historicis cõstat.
Adeo tanti viri mortem crudelissimus tyrannus dolebat.
Cedò quid nos facere oportet? nos inquam, qui non hoste
& cum quo de vita Imperioq; concertavimus: Non ami-
cum privatum: non barbari barbarum & à DEO re-

D ij jectum

jectum gubernatorem : non etiam Moysen conscientias
terrentem : sed Principem amicissimum : sed patrem com-
munem : sed piissimum , ideoq; D E O gratissimum : sed
cùm salutis nostræ temporalis tum æternæ studiosissimum
amisimus. Si quis drachmam perdidit, dolet, quid faci-
amus, qui tantum principem, sub cuius umbra in pace &
tranquillitate diuturna viximus & unusquisq; sub vite &
ficu sua tutò requievimus, decessisse videmus? Dicere
aliquis posset: Atqui ad eam pervenit Illustrissimus Prin-
ceps ætatem, quam ex centum vix unus attingere potest?
Fac esse, sed quod Philippus Macedonum ille Rex, Hip-
parcho vita defuncto, justo ex dolore protulit, nos quoq;
usurpare & dicere possumus: Tempestivè quidem & jam
nata grandis decessit Serenissimus Princeps, sed Sibi, non
nobis, qui ejus beneficiis & cura paterna jam (proh do-
lor!) sumus privati. Sed, ut ante dictum est, quid facie-
mus? &. Uno verbo dicetur: Lugeamus.
Non quidem, ut illa, quæ

Deos atq; astra vocat crudelia Mater,

Nec, ut Deorum templa, quod Druso Germanici filio
mortuo factum est, lapidemus, & Diis bella indicamus,
sed potius, quia sicut Domino placuit, ita factum est, æquo,
etiamsi sit durissimum, animo perferamus &, quid de no-
bis quoq; futurum sit, perpendamus, ubi facile conjicere
poterimus, Deum nobis cùm ob alia eaq; innumera pec-
cata, tum extremam nostram ingratitude graviter
irasci, adeoq; de irroganda & inferenda pœna cogitare,
imò dudum arcum suum tetendisse impositis telis lethali-
bus: Nam ut Propheta ait: Iustus perit, & nemo est, qui
id corde expendat, & viri sancti abripiuntur, & nemo est
qui intelligat: A facie maliciæ &, antequam pœnæ irru-
ant

ant publicæ, abreptus est, & veniet in pacem. Sicut enim videmus agricolas, ubi tempestatem procellasq; in cœlo futuras esse quibusdam signis conjiciunt, certatim incumbunt, famulos hortantur, incitant, cogunt, ut fruges eò celerius in horrea congerant & convehant, ne damnum aliquod patiantur: Ita etiam Deus, quando propter delicta homines est puniturus, ante omnia viros pios & bonos, ne unà cum aliis & impiis malè afficiantur, eripit, & vel in cœlestia gaudia vel alia loca, ubi tutiùs degi potest, transfert. Sic Noah in arcam, quam Dei jussu fabricaverat, cum suis recepto, omnia animantia subito ortis procellis miserè pereunt: Lotho Sodoma cum filiabus educto, pluit Dominus à Domino sulphur & ignem, omniaq; illa loca funditus evertit. Et quid in exemplis cõquirendis sum occupatus? Omnes omniũ ætatum historiæ cum quotidiana experientia id satis testantur. Nec nos meliore reliquis fato natos esse nobis falsò persuadeamus: Qui enim, ut alii, iram Dei quotidie peccando exasperamus, adeoq; non

————— *per nostrum patimur scelus*

Iracunda Iovem ponere fulmina,

Nobis quoq; persuasum habeamus certissimas quoq; & atrocissimas nos manere pœnas. Vitam itaq; nostrã emendemus & Deum ardentibus assiduisq; votis sollicitemus, ut securim, q̃ dudum ad radices arborum apposuit, benignè amoveat: Faciem verò suam ad nos convertat misericordè & afflictos consoletur. Æternus Deus pater Domini Ihesu Christi, qui aliàs acceptavit terram suam, & avertit captivitatem Iacob: Qui remisit iniquitatem populo suo, cooperuit omnia peccata eorum, Benignè misereatur nostri, & quæ ipse inflixit, sanet vulnera, ac ejusmodi concedat Principem, sub cujus tutela verbum DEI purè & sincerè audire,

D iij

ulum

* DE STIRPE MARCHICA.

D. Albertus (a) Achilles ex Margareta Badensi filium
habuit Dn:

Iohannem Electorem IV. mortuum Anno 1499. Ejus Coniux
Margareta Saxonica & filii Dnn:

1. Ioachimus Primus, (b) Elector V. mort: Anno 1535.
2. Albertus Archiepiscopus Moguntinus, Elector & Car-
dinalis, mortuus Anno 1545.

Ioachimus I. (b) Coniugem habuit Elizabetham Dania Regis
filiam, & ex ea filios Dn:

1. Ioachimum II. (c) Electorem VI. mortuum Anno 1571.
2. Iohannem cognomento Sapientem & Severum qui obiit
Anno 1571. Habuit ex Catharina Brunsvicensi duas filias:

1. Elizabetham Georgii Friderici Marchionis Onoltzba-
censis. Et

2. Catharinam Ioachimi Friderici Marchionis Electo-
ris VIII. Coniugem.

Dn: Ioachimus Secundus, (c) Elector VI. ex Magdalena
Saxonica filium habuit D:

Iohannem Georgium (d) Electorem VII. &c. Qui obiit
Anno 1598. & tres duxit uxores:

I. SOPHIAM Lignicensem ex qua ei Anno 1546. nascitur filius. Dn:

Ioachimus Fridericus, Elector VIII. cuius ex Catharina
Brandenburgica sunt liberi: Dni:

1. Iohannes Sigismundus natus Anno 1572.
2. Iohannes Ge-
orgius natus Anno 1577.
3. Augustus natus Anno 1580.
4. Albertus Fridericus.
5. Ioachimus
6. Ernestus.
7. Chri-
stianus V Vilhelmus.
8. Georgius V Vilhelmus.

II. Altera Iohannis Georgii (d) Electoris VII. Coniux, fuit Sa-
bina Brandenburgica, ex qua inter alios liberos suscepit:

Sophiam Christiani I. Electoris Saxonis Coniugem &c.

3. Ex

III. *Ex ultima conjugē Elizabetha Anbaldina, Iohanni Georgio (d) Electori nascuntur: Dn:*

I. *Christianus.* II. *Ioachimus Ernestus.* III. *Fridericus.*
IV. *Georgius Albertus.* V. *Sigismundus.* VI. *Iohannes.*

✠ STIRPS FRANCICA.

D: *Albertus (a) cognomento Achilles Elector III. ex Anna Saxonica suscepit filium alterum: Dn:*

Fridericum, qui accepit Franconiam, pater multorum utriusq; sexus liberorum, moritur, Anno 1536. ex cuius filiis familiam propagarunt: Dnn:

I. *Casimirus moritur Anno 1527. Ejus ex Susanna Bavarica filius: Dn:*

Albertus Voitlandia Dominus obiit cælebs Anno 1557.

II. *Georgius Pius, moritur Anno 1543. ex tertia conjugē Aemilia, Henrici Ducis Saxonie filia unicum habuit Filium: Dn:*

GEORGIUM FRIDERICUM, qui mortuo Alberto Voitlandia potitur, Dux Borussiae. Duas quidem habuit conjuges:

1. Elizabetham, Iohannis Marchionis Brandenburgici filiam.

2. Sophiam Brunsvicensē. Sed & πous moritur Anno 1603.

6. Cal: Maji, de cuius vita & obitu in oratione precedente.

III. *Albertus Primus Dux Borussiae obiit Anno 1568.*

Relicto filio Dn: Alberto Friderico, qui adhuc vivit in Borussia. &c.

DEUS æternus illustrem hanc Dnn: Marchionum familiam in perpetuo flore & dignitate veroc̄ purioris religionis studio conservet & omnis generis bonis clementer augeat Amen.

¶ CURIAE, Typis Pfeilschmidis.

153553

ULB Halle 3
004 062 973

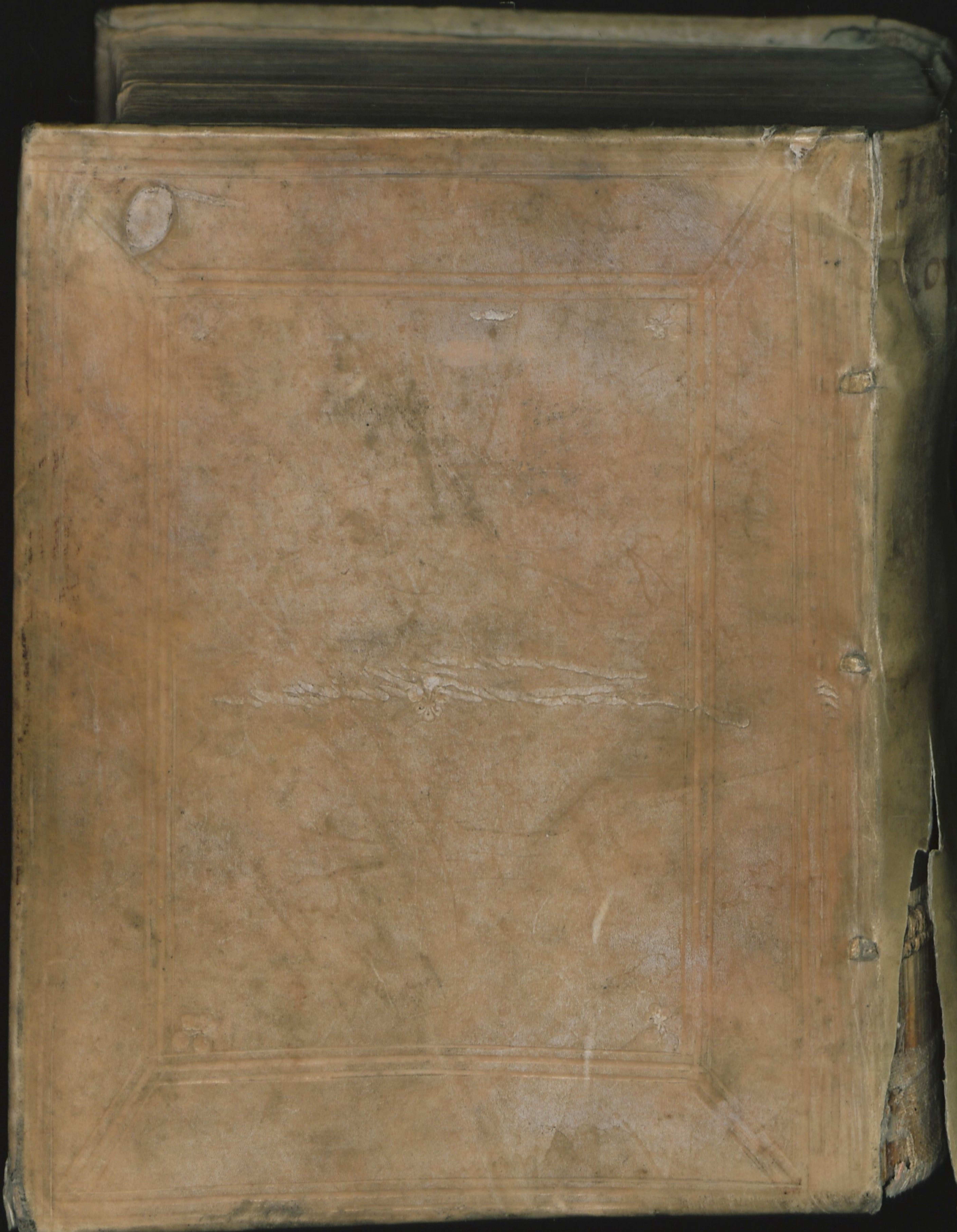

Sb.

12

VD 17

16

IO
Piiſſimi, In-
cipis ac Domini,
VICI MARCHI-
RGICI &c. DU-
&c. beatissima
nostri, dum
entissimi.

.pie in Christo obdor-
n illam coelestem
sisset annos
SXIX.

in animo habita in
nnasio,

liis, virtutibus &c.
& Senatori-
&c. Do-
ndis

SSARO

αὶ τελευτήσαντι.

